

Applerums
Livsmedelsproducenter AB
info@applerum.nu

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till befintlig och utökad djurhållning för slaktkycklingar m.m.

Tillståndsplikt B och verksamhetskod 1.10-i enligt miljöprövningsförordningen (2013:251)

Beslut

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län meddelar Applerums Livsmedelsproducenter AB (org.nr. 556358-1767), nedan kallad Sökanden, tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till befintlig och utökad anläggning för djurhållning med maximalt 1 400 djurenheter bestående av 280 000 platser för slaktkycklingar, enligt Sökandens huvudalternativ (se bilaga 1), på fastigheten Applerum 2:1 m. fl. i Kalmar kommun.

Tillståndet gäller tillsvidare.

Miljöprövningsdelegationen avslår Sökandens yrkande om verkställighetsförordnande.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen godkänner med stöd av 6 kap. 9 § miljöbalken den till ärendet hörande miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor för verksamheten

Miljöprövningsdelegationen fastställer med stöd av 16 kap. 2 § miljöbalken och med hänvisning till hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken följande villkor för verksamheten.

Allmänt

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i enlighet med vad Sökanden angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.

Djurstall

2. Fodret ska innehålla fytas och fasutfodring ska tillämpas för att minimera fosfor- och kväveinnehåll i gödseln.
3. Ströbäddarna i kycklingstallarna ska hållas torra. Golven ska ha golvvärme, värmeisolering och värmas upp innan strömmaterial läggs ut. Vattenniappar i stallen ska utformas så att risken minimeras för att spillvatten når golvet och gödselbädden.
4. Ventilationen ska vara utförd så att kallras och fukt inte uppkommer under kallare perioder av året. Ventilationsflödet ska anpassas för att minimera ammoniakutsläpp. Utsläppen ska ske på sådant sätt att damm och/eller luktolägenheter för närboende inte uppstår.

Lagring av gödsel och spolvatten

5. Full lagringskapacitet för tillståndsgiven djurhållning ska finnas senast 1 år efter det att tillståndet har tagits i anspråk.
6. Gödseln på gödselplatta och i gödselhus ska lagras så att nederbörd eller annat vatten förhindras att nå gödseln.
7. Lastytor för gödsel och foder ska utformas och skötas så att risken för förorening av yt- eller grundvatten minimeras. Spill ska omgående samlas upp.
8. Skriftliga avtal ska upprättas med gödselmottagare. Därefter ska ändringar av gödselmottagare samt dokumentation över bortförd gödsel till kontrakterade mottagare redovisas till tillsynsmyndigheten.
9. Tvätt- och spolvatten från rengöring av stallar ska samlas upp i spolvattenbrunn eller annan behållare. Minst sex månaders lagringskapacitet ska finnas för spolvattnet. Spridning av det förorenade vattnet ska ske på åkermark som inte är vattenmättad, översvämmad eller frusen.

Sanitärt avloppsvatten ska omhändertas på sätt som tillsynsmyndigheten godkänner.
10. Om gödseln i undantagsfall måste lagras i stuka, ska det ske under kort tid, max tre veckor och då på det fält där gödseln ska spridas. Stukan ska vid korttidslagring läggas

på torr, plan mark, dock ej på sandjord. Platsen ska väljas så att ingen ytavrinning kan ske till ytvatten eller brunnar, samt så att luktstörning eller annan olägenhet till omgivande bebyggelse förhindras.

Gödselspridning

11. Spridning av gödsel ska ske enligt en årligen upprättad gödslingsplan med syfte att fastställa optimala gödselgivor. Gödslingsplanen ska baseras på aktuell markkarta och aktuell gödselanalys eller balansberäkning.
12. På obevuxen mark ska stallgödsel brukas ned inom fyra timmar efter spridning.
13. Tidpunkten för spridning ska anpassas till sådana väder- och vindförhållanden som minskar risken för luktolägenheter och ammoniakavgång. Spridning av stallgödsel ska ske under så få och koncentrerade perioder som möjligt.
14. Kvävegödsling till höstsäd med stallgödsel eller mineralgödsel får inte ske under tiden den 1 juli – 31 oktober.
15. Spridning av stallgödsel på kortare avstånd än 100 m från bostad eller 500 m från detaljplanelagt bostadsområde får inte ske lördagar, söndagar, helgdagar eller helgdagsaftnar.
16. Gödsling på egen och arrenderad mark i fosforklass V får i genomsnitt inte överstiga 15 kg fosfor per ha och år med möjlighet till fördelning inom en löpande period om fem år.

Provtagning och beräkningar

17. Innehållet av växtnäring (kväve, fosfor och kalium) och torrsbstanshalt i stallgödseln ska minst en gång om året bestämmas genom analys eller balansberäkning. Gödselmottagarna ska informeras om gödselns växtnäringsinnehåll och torrsbstanshalt senast vid leverans.
18. Markkartering på egen och arrenderad mark ska genomföras senast fem år efter att tillståndet tas i anspråk. Därefter ska markkartering genomföras med det intervall som tillsynsmyndigheten bestämmer dock minst vart tionde år. Analys ska göras av åtminstone pH, P-AL, K-AL, Ca-AL, Fe-AL, Al-AL. Beräkning ska ske av jordens sorptionskapacitet (PSC) och fosformättnadsgrad (DPS). Markkarteringen ska redovisas till tillsynsmyndigheten tillsammans med en beräkning av behovet av spridningsareal.

19. En växtnäringsbalans för verksamheten avseende kväve, fosfor och kalium ska upprättas minst en gång vart tredje år.

Skyddszoner

20. Skyddszoner ska finnas längs vattendrag inom eller i anslutning till spridningsarealerna. Zonernas bredd ska anpassas efter risken för ytavrinning från åkern men bredden ska vara minst sex meter. Mindre skyddszon, minst en meter breda, ska finnas vid diken och dräneringsbrunnar inom eller i anslutning till spridningsarealerna. Skyddszonerna ska ständigt vara bevuxna. De får inte gödslas eller sprutas med växtskyddsmedel. Skyddszoner kan i undantagsfall brytas och sås om.
21. Spridning av stallgödsel får inte ske närmare enskilda vattentäkter än 50 meter.

Fastbränslepanna

22. Stofthalten i utgående rökgaser från fastbränsleanläggningen får senast ett år efter att tillståndet tagits i anspråk inte överstiga 250 mg/nm³ torr gas vid 13 % CO₂. Kontrollmätning ska ske inom samma tid och utföras vid normal drift. Därefter ska kontrollmätning ske på tillsynsmyndighetens uppmaning dock minst vart 5:e år.
23. Aska från värmepannan ska lagras i tät behållare skyddad från nederbörd. Hanteringen av aska ska ske på sådant sätt att olägenheter för miljön förebyggs och begränsas. Aska får inte levereras till kontrakterad spridningsareal som utgörs av åkermark.
24. Aska från förbränning av flis får inte spridas på åkermark utan ska lämnas till anläggning med tillstånd att ta emot askan.

Buller

25. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än vad som anges nedan.
- 50 dB(A) vardagar måndag – fredag kl. 06.00 – 18.00
  - 40 dB(A) kl. 22.00 – 06.00
  - 45 dB(A) övrig tid

Högsta momentana ljudnivå mellan kl. 22.00 – 06.00 får inte överstiga 55 dB(A).

Efterlevnaden ska kontrolleras, på tillsynsmyndighetens begäran, genom antingen immissionsmätning eller närfältsmätning och beräkning. Ekvivalentvärdena ska beräknas för olika driftstillstånd under de tidsperioder som anges ovan. Mätfrekvens och metod ska framgå av kontrollprogrammet.

Kemikalier och farligt avfall

26. Förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska ske på kemikalieresistenta, täta underlag utan golvbrunnar eller andra avlopp, belägna under tak eller motsvarande nederbördsskydd. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning, eller annat skydd som ger likvärdig skyddsnivå. Invallningen ska rymma den inom invallningen förvarade största behållarens volym plus 10 % av övrig lagrad volym som förvaras inom invallningen. Saneringsmedel ska finnas tillgängligt och förvaringsplatser ska vara tydligt skyltade. Ensileringsmedel behöver inte förvaras inom invallning.
27. Påfyllning och tillredning av kemiska växtskyddsmedel ska göras på platta med avrinningsmöjligheter till gödselbehållare eller motsvarande. Påfyllning i fält ska ske med mobil vattentank och påfyllning ska ske på olika delar av åkermarken. Sprutan ska parkeras på en ur läckagesynpunkt säker plats när den inte används.

Kontroll

28. För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndshavaren på eget initiativ efter samråd med tillsynsmyndigheten.
29. Förstagångsundersökning (besiktning) av anläggningen ska utföras av oberoende sakkunnig besiktningsman senast ett år efter att verksamheten enligt detta tillstånd har satts igång. Förslag på besiktningsman och program för undersökningen ska inlämnas till tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetet påbörjas. Undersökningsrapporten ska inges till tillsynsmyndigheten. Därefter ska periodiska undersökningar (besiktningar) ske i den omfattning som tillsynsmyndigheten bestämmer.

BESLUT
Datum
2018-01-11

6 (28)
Diarienummer
551-4990-16

Statusrapport

Enligt nu gällande 22 kap. 1 § första stycket 7 miljöbalken ska en tillståndsansökan för en IED-anläggning innehålla en statusrapport när detta krävs enligt bestämmelserna i industriutsläppsförordningen (2013:250).

Miljöprövningsdelegationen bedömer efter granskning av ansökningshandlingarna och annat som framkommit i ärendet att någon statusrapport inte behövs i detta ärende.

Tid för igångsättning

Tillståndet förfaller om den utökade verksamheten inte har satts igång inom 5 år efter att tillståndet vunnit laga kraft. Om verksamheten endast delvis har satts igång inom 5 år förfaller tillståndet i övriga delar.

Tillståndshavaren ska skriftligen meddela tillsyns- och tillståndsmyndigheten när tillståndet har tagits i anspråk.

Särskilda upplysningar

Med tillsynsmyndighet avses i detta beslut för närvarande Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun.

Sökanden bör utreda och bedöma om uttaget av vatten utgör tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Detta prövas i så fall av Mark- och miljödomstolen.

Förutom de krav som följer av tillståndet, ska fjäderfäanläggningar även följa BAT-slutsatser eftersom de omfattas av Industriutsläppsförordningen.

Miljöprövningsdelegationen upplyser om att nya BAT slutsatser publicerades i början av 2017. I de nya BAT-slutsatserna finns det utsläppsvärden för ammoniak per djurplats. Dessa utsläppsvärden, så kallade BAT-AEL (BAT-Associated Emission Levels) är strikta krav, det vill säga de får inte överskridas. Senast 21 feb 2021 ska alla klara utsläppsvärdena.

Miljöprövningsdelegationen erinrar om bestämmelserna i 2 kap. 10 § kulturmiljölagen. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet avbrytas. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla till Länsstyrelsen att en fornlämning påträffats.

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att meddelat tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken inte befriar verksamhetsutövaren från skyldighet att rätta sig efter vad som föreskrivs i annan författning.

Redogörelse för ärendet

Tidigare beslut

Miljöprövningsdelegationen har genom beslut, den 17 oktober 2007, med dnr. 551-12378-06, meddelat Applerums Livsmedelsproducenter AB tillstånd till verksamhet och anläggning för djurhållning med platser för högst 103 300 slaktkycklingar samt 1 505 slaktsvin. Miljöprövningsdelegationen har genom beslut, den 15 oktober 2010, med dnr 551-12583-09, meddelat Sökanden tillstånd till ändring av verksamheten. Ändringen innebär att 1 505 plaster för slaktsvin ersätts med 36 700 platser för slaktkycklingar i befintliga byggnader. Hela anläggningen får efter ändringen omfatta högst 700 djurenheter vilket motsvarar ca 140 000 slaktkycklingar. Ändringen medförde att tre villkor ändrades och fyra nya villkor infördes.

Prövningsgrund

Grunden för prövningsplikt finns i 1 kap 3 § Miljöprövningsförordningen (2013:251). Verksamheten omfattas av kod **1.10-i**: Anläggning för djurhållning med mer än 40 000 platser för fjäderfän.

Verksamheten omfattas även av Industriutsläppsförordningen (SFS 2013:250) och kategoriseras enligt punkt 6.6 a industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU), det vill säga intensiv uppfödning av fjäderfä med mer än 40 000 platser.

Samråd

Samråd enligt 6 kap. 4 § miljöbalken har ägt rum den 16 december 2015 med närvaro av företrädare för Sökanden, Länsstyrelsen och kommunen. Samråd med enskilda som kan antas bli särskilt berörda har skett genom skriftlig och muntlig information till närboende inom 500 meter.

Ansökan gäller en verksamhet som enligt 3 § 1 p. förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Detta innebär att samråd ska hållas med en vidare krets i enlighet med 6 kap. 4 § miljöbalken. Samrådet har genomförts dels genom utskick till myndigheter och berörda organisationer samt genom annonsering i ortspressen.

Ärendets handläggning

Ansökan om tillstånd inkom till Miljöprövningsdelegationen den 29 juni 2016 och sändes efter kompletteringar på remiss till Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun och till

BESLUT
Datum
2018-01-11

8 (28)
Diarienummer
551-4990-16

Länsstyrelsen Kalmar län (i enlighet med 25 § förordning (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer). Ansökan har kungjorts i ortspressen den 17 juni 2017. Yttrande har inkommit från Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun den 5 juli. Sökanden har inkommit med bemötande av kommunens synpunkter den 8 september 2017. Ansökan har kompletterats med uppgifter om stoftutsläpp från planerad biobränslepanna den 17 oktober och den 12 december 2017.

Sökandens yrkanden och förslag till villkor

Sökanden har i ansökan framfört följande yrkanden och förslag till villkor.

Yrkanden

Sökanden ansöker om tillstånd för befintlig och utökad djurhållning. Genom förlängning av ett befintligt stall samt nybyggnation av ett stall för slaktkycklingar utökas produktionen med slaktkycklingar från idag 140 000 platser till 280 000 platser (1 400 djurenheter).

Sökanden ansöker om igångsättningsmedgivande.

Sökanden ansöker om verkställighetsförordnande.

Villkorsförslag

- Ströbäddar i kycklingstallet ska hållas torra och tunna under hela uppfödningssomgången. Markarbete och isolering i stallarna ska optimeras för att förhindra fuktvandring till ströbädden. För att hindra kondensbildning skall golven i stallarna vara ordentligt uppvärmda och upptorkade innan strömaterial läggs ut. Stalltemperatur och ventilation skall styras noggrant så att fukt inte uppstår.
- Den tillgängliga spridningsarealen skall vid varje enskilt tillfälle svara mot det djurantal och den utfodring som är aktuell för sökande.
- Markkarta skall finnas tillgänglig för alla ägd och arrenderad areal. Denna skall vara upprättad enligt Markkarteringsrådets riktlinjer (bl a 1 prov/ha) och skall ej vara äldre än tio år. Ny markkarta skall därefter upprättas minst vart tionde år. Gödselgivor skall anpassas efter aktuellt karteringsresultat.
- Tvätt- och spolvatten från rengöring av stallar skall samlas upp i gödselbehållare eller annan behållare som väl rymmer den uppkomna volymen. Detsamma gäller förorenat vatten från hårdgjorda ytor, spolplattor etc. Utspridning av det förorenade vattnet får ske på åkermark.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Sökanden bedriver idag slaktkycklingproduktion i fyra stallar med en total yta på 6 600 m² på fastigheten Applerum 2:1 i Kalmar kommun. Det finns i dag totalt 140 000 platser. Alla platser i befintliga stallar utnyttjas inte i dagsläget. Antalet omgångar är åtta per år. Sökanden har många års erfarenhet av djuruppfödning och jordbruk. Växtodling bedrivs på 161 ha åker med odling av spannmål, raps och stärkelsepotatis (två ha utgör skyddszoner och träda). Det finns 7 ha betesmark som hålls öppna med inhyrda nötkreatur och hästar.

Sökanden planerar att i ett första steg förlänga ett befintligt stall och därefter bygga ett nytt stall. Förlängningen av stallet innebär att antalet platser ökar från 19 000 till 46 300. Det nya stallet kommer att ha 93 700 platser. Totalt kommer det finnas 280 000 platser i sex stallar efter utbyggnad. Kycklingar levereras till Guldfågeln som bestämmer takten för utbyggnad och tecknande av kontrakt och därför är exakt tidsplan för utbyggnad svår att ange. Lokalisering av det nya stallet utgår från den befintliga gårdsbilden där foderanläggning, personalutrymmen, panna och spolvattenbrunn redan finns. En ny kombipanna för halm och flis kommer att installeras.

Miljökonsekvensbeskrivning (sammanfattning)

Befintlig och planerad verksamhet är belägen i jordbruksbygd utanför planlagt område och står inte i strid med gällande översiktsplan för Kalmar kommun. Det finns tre permanentbostäder inom 500 meter från den planerade anläggningen.

Huvudalternativet för det nya stallet är öster om det befintliga stallet på betesmark. Alternativ lokalisering är söder om gården på åkermark. Fördelar med huvudalternativet är en mer sammanhållen gårdsbild och bättre arbetssituation. Den värdefulla åkermarken tas heller inte i anspråk.

Den planerade verksamheten innebär att förbrukningen av foder, torv och strö kommer att fördubblas medan mängden mineralgödsel blir oförändrad. Dieselförbrukningen kommer att öka marginellt. Fodret består av egenproducerad spannmål och inköpt koncentrat som innehåller fytas och fasutfodring tillämpas. Dagens vattenförbrukning uppskattas till 6 300 m³ varav 6 000 m³ används som dricksvatten till djuren och 300 m³ används vid tvättning. Förbrukningen av vatten vid full utbyggnad kommer att fördubblas. Vatten kommer från tre borrhållsbrunnar och kapaciteten beräknas räcka även för fullt utbyggd verksamhet. Kalmar kommuns vattentäkter ligger på en mils avstånd med en ås emellan och bedöms inte påverkas av verksamhetens uttag av grundvatten.

BESLUT
Datum
2018-01-11

10 (28)
Diarienummer
551-4990-16

Uppvärmning sker nu med en halmpanna, men denna är uttjänt och en ny kombipanna som kan använda både halm och flis planeras. Den nya pannan kommer att ha en nominell effekt på 990 kW. Övervägande delen av bränslet kommer att utgöras av halm eftersom den är förnyelsebar och utgör en kostnadseffektiv resurs. Borttagande av halmen underlättar dessutom vid direktsådd. I dagsläget är tillgången på egen flis liten. Sökanden planerar inledningsvis att elda med flis och därefter installera en halmbana samt rivare för halmeldning. När hela installationen är genomförd kommer provtagning av stoftutsläppen att ske varefter sökanden tar ställning till vilken rening som behövs. En utredning av olika utrustningar för rening av stoft har redovisats där multicyklon pekas ut som ett rimligt alternativ.

Askan från halmen kommer att återföras till åkermarken genom att blandas med gödseln. Aska från flis kan separeras och analys kommer att tas för att bedöma var den kan spridas. Ingen aska från fliseldning kommer att spridas på kontrakterad areal och om det finns höga tungmetallhalter i askan kommer denna att lämnas till företag som kan sprida den i skogen. Elförbrukningen är idag ca 220 000 kW per år, vilket förväntas öka med maximalt 50 % p g a av möjliga energibesparingar.

Kemikalier används i form av växtskyddsmedel, stallrengörings- och desinfektionsmedel. Användningen sker enligt gällande lagstiftning. Omfattningen kommer ha ungefär samma omfattning som idag. Ogräsbekämpning runt stallar sker mekaniskt.

Diesel lagras i en cistern på 5 000 l som är typgodkänd, invallad under tak och utrustad med överflyllnadsskydd.

Mängden avfall och farligt avfall kommer inte att öka jämfört med befintlig verksamhet. Endast uttjänta lysrör beräknas öka men övergång till LED-belysning kommer att ske. Kadavermängderna kommer att öka från ca 12 800 kg till 24 000 kg. Alla kadaver bränns i värme pannan.

Externa transporter kommer att öka. Det gäller framförallt foder- och djurtransporter som fördubblas. Även gödsel- och bränsletransporter kommer att öka medan interna transporter av gödsel, spannmål, raps och potatis blir oförändrade. Transporterna sker mestadels dagtid förutom djurtransporterna. Det är främst transporter som utgör en källa till buller och det kommer att öka. Åtgärder är att leveranser sker dagtid, lågbullrande bilar och ljuddämpare på traktorer och övriga fordon. Ventilation från stallen medför väldigt lite buller eftersom fläktar är ljuddämpade och sitter i trummor.

Mängden stallgödsel är beräknad i programmet COFOTEN och är i dagsläget 2 100 m³ vilket motsvarar ca 1 050 ton. Efter utökningen har mängden stallgödsel beräknats till

4 500 m³. Drygt 700 ton kommer att spridas i den egna verksamheten och resten går till kontrakterad mark. Lagringskapacitet för stallgödsel finns dels på gården och dels hos mottagare av gödsel. Den totala lagringskapaciteten som redovisats är på 2 210 m² och när det nya stallet (steg 2) byggs kommer ett nytt gödsellager på 500 m² att anläggas vilket förmodligen byggs som en förlängning av befintlig maskinhall. Gödseln kommer att lagras antingen inomhus eller under täckning av plast. För lagring av spolvatten finns en spolvattenbrunn på 780 m³, vilket bedöms räcka även för den utökade verksamheten.

I nuläget krävs en spridningsareal på 410 ha och efter utökning dubbelt så mycket, 820 ha. Det finns idag 159 ha egen och arrenderad areal och 341,5 ha på kontrakt för spridning av stallgödsel. Det finns ytterligare 120 ha kontrakterad areal för det första utbyggnadssteget och den totala arealen är därmed 620 ha egen/arrenderad och kontrakterad areal. Det saknas därmed ca 200 ha för maximalt utbyggd verksamheten vilket bedöms som möjligt att anskaffa. Sökanden har även beräknat hur mycket areal som krävs om fosforgivan kommer att begränsas till 15 kg per ha, på åkrar som har fosforklass V. Denna beräkning visar att det kommer att krävas ytterligare 15 ha.

En ny markkartering från januari 2017 är redovisad och visar att knappt 40 % av proverna har höga fosfortal (klass V). Vid en jämförelse med den föregående markkarteringen så har ingen större förändring skett. På vissa områden har halterna minskat medan de på andra områden har ökat.

Utlakningen av kväve har beräknats för två olika växtföljder som visar en utlakning på 30 kg/ha respektive 33 kg /ha. Fosforförlusterna utifrån en mycket generell beräkning visar på 72 kg från den egna åkerarealen (159 ha).

Företagets brukade areal ligger inom Hagbyåns avrinningsområde. Hagbyån har måttlig status och det är främst bedömningen för fisk beroende på vattenförekomstens morfologi och konnektivitet. Klassningen av näringsämnesstatusen visar på god status. Åtgärder för att minska utsläpp till vatten vidtas såsom medlemskap i Greppa Näringen, skydds zoner på 6 m intill samtliga vattendrag, minimerad jordbearbetning, regelbundna markkarteringar och gödselplanering. Växtnäringsbalansen visar på mycket höga överskott av kväve som ökar från 212 kg/ha innan utökning till 328 kg/ha efter utökning.

Ammoniaksutsläppen från verksamheten kommer att öka från 5 900 kg till 11 200 kg per år. Åtgärder som vidtas är inblandning med 40 % torv i strömedlet, golvvärme, ett bra vattensystem och fasutfodring. Vid spridning tillämpas snabb nedbrukning och modern spridningsteknik. Luktolägenheter kan uppstå de två sista veckorna innan slakt samt vid

gödselhantering. Åtgärder för att minska olägenheterna är lagring av gödseln under täckning samt inblandning av torv.

Sökanden bedömer att påverkan på mark, flora och fauna är liten. Betande djur kommer i fortsättningen också att hålla betesmarkerna öppna och brukningen av marken kommer att vara oförändrad. Kvävenedfallet kan dock öka lokalt.

Inkomna yttranden

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun har i yttrande anfört följande.

Samhällsbyggnadsnämnden tillstyrker att tillstånd ges under förutsättning att följande punkter regleras i Länsstyrelsens tillståndsbeslut:

- Åtgärder för att minimera ammoniakutsläppen från stallarna enligt BAT, Bästa tillgängliga teknik, för att minska verksamhetens miljöpåverkan i form av övergödning och försurning av vattendrag, Kalmarsund och Östersjön.
- Gödsling ska regleras så att tillförd mängd fosfor är mindre än grödans behov för att på så sätt sänka markens innehåll av fosfor. Regleringen med begränsad fosfortillförsel ska vara hårdast där markens innehåll av fosfor är högst.
- Utgödsling, lastning och transport av gödsel ska ske utan risk för förorening av grundvattnet.
- Lagring och stukalagring av gödsel samt provtagning av gödsel, ska regleras i tillståndet.
- Gödselmottagare och kopia på dokumentation över bortförd gödsel ska redovisas till tillsynsmyndigheten.
- Stoftutsläpp från fastbränslepannorna ska begränsas och regleras. Om den nya fastbränslepannan har en installerad effekt på minst 1 MW bör den klara krav enligt Direktiv om medelstora förbränningsanläggningar (2015/2193).

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning

Lokalisering, lukt och buller

Den planerade utbyggnaden kommer att ske i anslutning till befintliga stall. Inom en radie på 500 meter från planerade stall på Applerum 2:1 finns tre bostadsfastigheter. Mellan stallar och bostäder finns befintliga stallar. Idag bedrivs verksamheten utan olägenhet för närboende. Det nya stallet kommer att placeras längre bort från två av grannarna än de befintliga stallarna. Antalet dagar då det uppstår lukt från verksamheten förväntas inte öka. Antalet transporter kommer att öka, men dessa sker dagtid och krav kommer att ställas på aktuella leverantörer om leveranstider och lågbullrande bilar.

Ammoniak

Företagets ammoniakutsläpp beräknas till 11 221 kg per år. Förlusterna kan hållas låga eftersom det strö som används består till ca 40 % av torv omräknat på hela året.

Verksamheten använder golvvärme och kommer installera det i planerade stallar också. Ammoniakutsläppet bör kontrolleras genom t ex en årlig stallbalansberäkning eller mätningar.

Gödsel och fosfor

Flera skiften visar höga fosfortal, klass V. Samhällsbyggnadsnämnden anser att det är viktigt att verksamheten gör så mycket den kan för att inte öka fosforläckaget från spridningsarealen. Att begränsa mängden fosfor som får spridas på areal med fosforklass V är en viktig åtgärd som bör genomföras.

Gödselmottagare ska redovisas till tillsynsmyndigheten. Även lagstadgad dokumentation av bortförd stallgödsel ska redovisas till tillsynsmyndigheten så att tillsyn ska kunna ske över gödselhanteringen.

Målsättningen är att gödseln ska kunna levereras direkt från stallarna till transport. Det är ändå rimligt att företaget uppfyller det lagkrav som finns och kan lagra gödseln på ett miljömässigt godtagbart sätt för att minska risken om t ex gödselmottagare saknas under tidsperioder eller om transport inte kan ske i direkt anslutning till utgödslingen. Företaget har åtagit sig att lagra kycklinggödseln under täckning, så att både ammoniakavgången och risken för avrinning till omgivande mark minskar.

Förbränningspannor

Befintliga kycklingstall värms upp med en halmpanna. Under hösten planeras en kombipanna att installeras eftersom den nuvarande pannan inte bedöms klara en vinter till. Kombipannan kommer främst att eldas med halm, men kan eldas med flis vid halmbrist. Askan från halm- resp fliseldningen kommer att kunna separeras. En panna som uppfyller utsläppskraven kommer att upphandlas av tillverkaren. Pannans skötselrekommendationer kommer att följas. Det är viktigt att det framgår när under förbränningscykeln pannan förväntas klara de utsläppskrav som ställs i tillståndet. Det ska även framgå i villkor eller i kontrollprogrammet hur ofta en utsläppskontroll av pannorna ska genomföras. Med tanke på att Direktiv om medelstora förbränningsanläggningar (2015/2193) börjar gälla den 20 december 2018 bör fastbränslepannan klara de krav som anges i direktivet om den installerade tillförda effekten är på minst 1 MW.

Kadaver kommer att förbrännas i den nya fastbränslepannan och ansökan om detta ska lämnas in till jordbruksverket.

Sökandens synpunkter

Sökanden har i yttrande anfört följande. Applerums Livsmedelsproducenter AB godkänner de synpunkter som har inkommit.

Gällande spridningsareal på Vallby 1:1, Vallby 7:1 samt Vassmolösa 2:3 vidhåller sökanden att arealen är tillgänglig för spridning av gödsel från Applerums livsmedelsproducenter AB och skriftliga kontrakt gäller.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen anser att miljökonsekvensbeskrivningen, som bifogats ansökan, i allt väsentligt uppfyller kraven enligt 6 kap. miljöbalken med hänsyn till verksamhetens art och omfattning.

Tillåtlighet

Miljöbalkens mål

Av 1 kap 1 § i miljöbalken framgår att bestämmelserna syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Val av plats och planförhållanden

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det enligt 2 kap. 6 § miljöbalken väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Vidare framgår att tillstånd inte får ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser.

Enligt Boverkets allmänna råd 1995:5 "Bättre plats för arbete" anges 500 meter som riktvärde för skyddsavstånd för *djurhållning i lantbruk*.

Verksamheten ligger i jordbruksbygd. Den planerade utökningen kommer att ske på en fastighet som varken omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser. Det första steget av utökningen kommer att genomföras genom en förlängning västerut av ett befintligt djurstall som utökas från 860 m² till 2 500 m². Det andra steget i utökningen kommer att utgöras av ett nytt djurstall på högst 6 000 m² som är planerat att ligga på betesmark öster om det största befintliga stallet inom gårdscentrum. Det skapar bra förutsättningar för

BESLUT
Datum
2018-01-11

15 (28)
Diarienummer
551-4990-16

samordning med befintliga stall och medför god hushållning med resurser. Denna lokalisering innebär att både betesmark och åkermark kommer att tas i anspråk. Den alternativa lokaliseringen är belägen söder om hela anläggningen och tar i huvudsak åkermark i anspråk. Båda lokaliseringarna är belägna något längre bort från närboende än befintliga stallar. Inom 500 meter från verksamheten finns fem bostadshus varav två tillhör sökanden. De två närmaste bostadshusen ligger knappt 200 m från djurstallen. Det finns inga närliggande bostäder i den förhärskande vindriktningen. Därför bör olägenheter från verksamheten inte öka i någon nämnvärd omfattning efter planerad utökning.

Under förutsättning att de åtgärder som Sökanden redovisat i ansökan genomförs och att föreskrivna skyddsåtgärder i detta beslut följs bedömer Miljöprövningsdelegationen att verksamheten bör kunna bedrivas utan oacceptabla störningar för närboende.

Verksamheten bedöms inte strida mot några kommunala planer.

Hushållningsbestämmelser (riksintressen)

Grundläggande och särskilda bestämmelser i 3 och 4 kap. miljöbalken om hushållning av mark och vatten är tillämpliga vilket innebär att verksamheten eller åtgärden ska gå att förena med en från allmän synpunkt god användning av mark- och vattenresurser. Förlängningen av stallet kommer att ske inom gårdscentrum där markanvändningen redan är exploaterad. Markanvändningen där det nya stallet är planerat är nu till största delen betesmark.

Området där gårdscentrum är beläget omfattas inte av några riksintressen. Däremot ligger de östra delarna av fastigheten Applerum 2:1 inom riksintresse för kulturmiljö. Det utpekade området är H46 Arby-Halltorp (88011046). Det är ett öppet odlingslandskap med bymiljöer och medeltida kyrkor av försvarskaraktär som återspeglar den strategiska betydelsen som Smålandskusten haft under lång tid. En förutsättning för riksintressets värde är ett öppet jordbrukslandskap vilket Sökanden genom jordbruket bidrar till.

Miljöprövningsdelegationen anser att verksamheten är förenlig med hushållningsbestämmelserna.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 5 kap. 3 § miljöbalken ska myndigheter och kommuner ansvara för att miljö kvalitetsnormer följs. År 2016 fastställde vattenmyndigheterna miljö kvalitetsnormer för vatten i enlighet med förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

BESLUT
Datum
2018-01-11

16 (28)
Diarienummer
551-4990-16

Sökandens egen spridningsareal är utspridd över ett stort område beläget inom flera delavrinningsområden. De vattenförekomster som i första hand berörs av verksamheten är Hagbyån: mynningen nvs Kalmarsund – Svartabäcken (SE627367-151681) och Kalmarkustens sandstensformation (SE628995-153160).

Vattendrag - Sökandens arealer kring gårdscentrum avvattnas till Hagbyån: mynningen nvs Kalmarsund – Svartabäcken vars ekologiska status har bedömts som måttlig. Status för fisk har bedömts vara måttlig beroende på fysisk påverkan vilket har varit avgörande för bedömningen. Klassningen av påväxtalger visar på god status och stöds av bedömningen av fosfor som också visar god status. Halterna av fosfor ligger dock nära gränsen till måttlig status. Målet för vattenförekomsten är att den ska uppnå god status 2027. Den kemiska statusen, förutom överallt överskridande ämnen t ex kvicksilver, är klassad som god status och får inte försämrats.

Sökanden har åkermark öster om byn Voxtorp och den ligger inom delavrinningsområdet Ovan None, (SE626694-151973) som avrinner till Halltorpsån vars ekologiska status i denna del (Mynningen överledning till Hagbyån (SE626684-151327) bedömts vara måttlig. Vattenförekomsten bedöms ha övergödningsproblem.

Kustvatten - Hagbyån mynnar i Kalmarsund och Sökandens åkermark öster om Hagby mynnar via diken och kanaler direkt i Kalmarsund och kustvattenförekomsten, N v s Kalmarsunds kustvatten (SE563100-161500). Den sammanvägda statusen i N v s Kalmarsunds kustvatten har bedömts vara måttlig. Av de biologiska parametrarna har bottenfauna och makroalger klassats till hög status. Modellbaserad bedömning av näringsämnen visar på måttlig status. Syrgasförhållande bedöms utifrån modellerade data vara hög. Övriga kvalitetsfaktorer (klorofyll och siktdjup) bedöms till måttlig status. Mot ovanstående bedöms ekologisk status i vattenförekomsten vara måttlig. Status av makroalger och bottenfauna i kombination med modellerade näringsämnen har varit utslagsgivande. Kvalitetskravet för vattenförekomsten är god ekologisk status 2027. För att uppnå god ekologisk status till 2027 måste alla möjliga och rimliga åtgärder vidtas. Modellberäkningar har visat att en stor del av de näringsämnen som tillförs Östersjön kommer från jordbruket (Naturvårdsverkets rapport 5815).

Den kemiska statusen, utan överallt överskridande ämnen t ex kvicksilver, är klassad som god status och får inte försämrats.

Grundvatten - Den kemiska och kvantitativa statusen i Kalmarkustens sandstensformation (SE628995-153160) bedöms som god. Formationen är en sedimentär bergförekomst med översiktlig avgränsning baserad på regionala hydrogeologiska kartor

BESLUT
Datum
2018-01-11

17 (28)
Diarienummer
551-4990-16

eller annat översiktligt material. Den kemiska och kvantitativa statusen är god och det är ett krav att försämring av statusen inte sker.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar mot ovanstående bakgrund att befintlig och planerad verksamhet är belägen inom ett område som är känsligt för näringsämnesläckage där det är särskilt angeläget att begränsa läckaget av fosfor. Fosforhalten i Hagbyån ligger strax under gränsen för måttlig status vilket innebär att utlakning och erosion av fosfor inte får öka och statusen får inte försämrans.

Sökanden vidtar ett antal åtgärder för att begränsa näringsämnesläckaget och Miljöprövningsdelegationen föreskriver ett antal begränsningar och skyddsåtgärder för att minska förlusterna (se under rubriken Näringsämnesförluster från åkermarken nedan). Sammantaget bedömer Miljöprövningsdelegationen att verksamhetens påverkan på berörda vattenförekomster inte innebär någon risk för försämring av statusen eller äventyrar uppnåendet av god status.

Näringsämnesförluster från åkermarken

Fosforförluster- I växtodlingen genomförs årliga växtodlings- och gödslingsplaner och Sökanden genomför regelbundna markkarteringar. I den senaste markkarteringen, från januari 2017, är P-AL-värdet ca 18 mg fosfor per 100 g jord i medeltal på den egna arealen. 38 % av arealen har fosforklass V och 24 % har fosforklass IVB. Medelvärdet för jord i klass V är knappt 23 mg fosfor per 100 g jord. En jämförelse med tidigare gjorda karteringar (2009 och 2010) visar ingen tydlig trend vad gäller fosforvärdena i marken men något tärande på förrådet tycks inte ha skett.

Uppbyggnad av fosfor till följd av flerårig gödsling innebär en ökad läckagerisk. Enligt Jordbruksverkets rekommendationer för Gödsling och Kalkning 2018 är det inte heller motiverat vare sig ekonomiskt eller med tanke på att fosfor är en ändlig resurs, att gödsla upp marken till fosforklass IVB och V.

Utifrån uppmätta halter av fosfor (P-AL), järn (Fe-AL) och aluminium (Al-AL) i marken kan fosformättnadsgraden beräknas. Det är ett mått på hur mycket fosfor som har bundits till aluminium- och järnföreningar. En hög fosformättnadsgrad innebär att mycket fosfor har bundits och om ytterligare fosfor tillförs är risken stor att fosfor utlakas.

Det framgår att en stor del av sökandens spridningsarealer har en hög fosformättnadsgrad vilket innebär en förhöjd risk för läckage av fosfor. Positivt är dock att provpunkterna i klass V inte har extremt höga fosforhalter (ca 23 mg fosfor per 100 g jord i medeltal).

BESLUT
Datum
2018-01-11

18 (28)
Diarienummer
551-4990-16

Mekanismerna för fosforförluster från åkermark är komplexa. Förlusterna kan variera mycket mellan olika gårdar beroende på de naturliga förutsättningarna, produktionsinriktning, grödval mm. Det är därför angeläget att varje företag genomför lämpliga åtgärder som passar på den enskilda gården.

Sökanden kommer att vidta flera åtgärder för att minska läckagerisken. Bl.a. kommer markpackningen att minskas eftersom jordbearbetningen minimeras (markpackning ger dålig infiltration och kan öka erosion av markpartiklar). Miljöprövningsdelegationen föreskriver dessutom villkor som syftar till att begränsa fosfortillförseln på åkermark med höga fosfortal (klass V) samt villkor om en första markkartering redan fem år efter att tillståndet tagits i anspråk för att kunna avläsa att önskvärd förändring av fosforhalten sker. Dessutom ska kommande markkarteringar kompletteras med beräkningar av jordens sorptionskapacitet (PSC) och fosformättnadsgrad (DBS), som syftar till att ge bättre träffsäkerhet vad gäller att peka ut områden med större risk för fosforläckage.

Kväveförluster - Beräkningar visar att utlakningen av kväve kommer att vara oförändrad på ca 30 kg kväve per hektar eftersom växtodlingen inte ändras. Det är ungefär samma nivå som grundutlakningen för Kalmar kommun som är på ca 33 kg N/ha (normal spannmålsodling). All stallgödsel som produceras i den utökade produktionen kommer att levereras till kontrakterade mottagare.

De åtgärder som Sökanden har redovisat med avseende på minskade utsläpp till vatten är medlemskap i Greppa Näringen, skyddszoner på minst 6 meter mot samtliga vattendrag, regelbunden markkartering och planering av gödsling utifrån analyserna, fasutfodring och tillsats av fytas i fodret samt direktsådd (utan föregående jordbearbetning).

Med dessa skyddsåtgärder och övriga åtaganden från Sökanden bedömer Miljöprövningsdelegationen att näringsämnesläckaget från verksamhetens kan godtas.

Ammoniakutsläpp till luft

Den ansökta verksamheten innebär bl.a. ammoniakutsläpp från djurstallen på cirka 11 221 kg per år. Det är en ökning med 5 313 kg jämfört med befintlig produktion. Beräkningar gör gällande att cirka 50 % av det kväve som släpps ut från djurstallar faller ned inom en radie av 50 km från utsläppskällan. Anläggningen ligger 8 km från kusten och en del av ammoniaken kommer sannolikt att deponeras i Östersjön vilket bidrar till övergödningen. Ammoniak som deponeras på marken tas till största delen upp av växtligheten, men kan påverka ekosystem i känsliga biotoper

Enligt SLU:s rapport 2009:12, Byggnadstekniska åtgärder för lägre ammoniakemission från djurstallar, svarar djurhållning med fjäderfä för 4 % av ammoniakutsläppen i Sverige. Av denna del bedöms ca 10 % komma från stallventilationen.

Viktiga åtgärder för att begränsa ammoniakbildningen i djurstallet är att ströbädden hålls tunn och torr. Goda förutsättningar för detta finns om stallet är försett med isolerat golv och golvvärme och att vattenförsörjningen till djuren kan ske med minimalt spill från vattenniappar. Enligt vissa undersökningar kan ammoniakavgången minska med drygt 50 % vid användande av golvvärme jämfört med motsvarande stall utan golvvärme.

Golvvärme finns i Sökandens befintliga djurstallar och kommer att installeras även i planerade stall. Vattensystemet är utformat så att onödigt spill undviks. Andra åtgärder som vidtas för att hålla ammoniakavgången nere är fasutfodring, inblandning av torv i ströbädden, täckning av stallgödseln under lagring och snabb nedbrukning vid spridning med modern teknik.

Miljöprövningsdelegationen väljer att fastställa ett antal av åtgärderna som villkor och med de övriga åtgärder som sökanden åtar sig bedöms utsläppen av ammoniak från verksamheten kunna godtas.

Stoftutsläpp till luft

Stoftpartiklar kan hålla sig svävande i luften och spridas långa sträckor. Den dominerande källan till förekommande haltnivåer av partiklar i Sverige är långdistanstransporten, framför allt från källområden på den europeiska kontinenten (IVL rapport 1792 2009). Detta innebär att södra Sverige är särskilt utsatt. Partiklar har negativ effekt på hälsan med risk för besvär i de övre luftvägarna. Fina partiklar kan orsaka cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Forskningsresultat tyder på att de relativa riskfaktorerna för hälsoeffekter är högre för förbränningsrelaterade partiklar än för partiklar från andra källor. Enligt rapporten bedöms höga halter av partiklar orsaka ca 3 400 dödsfall per år.

Verksamheten ligger på landsbygden med få närboende. Inom 500 meter finns tre bostäder.

Sökanden planerar att installera en ny kombipanna för flis eller halmeldning med en nominell effekt på 990 kW. Inledningsvis, fram till sommaren, kommer eldning att ske med flis eftersom det är en relativt enkel installation. Installation av halmbana och rivare kommer att ta längre tid men när hela installationen är slutförd kommer provtagning av stoftutsläppen att utföras vid både flis- och halmeldning. Därefter kommer man att ta ställning till om reningsutrustning behövs.

BESLUT
Datum
2018-01-11

20 (28)
Diarienummer
551-4990-16

Sökanden planerar att elda med i huvudsak halm eftersom man har egen tillgång till det bränslet. Stoftutsläppen från halmeldning är normalt högre än från fliseldning. Enligt en redovisad mättrapport från en anläggning i Danmark (Herreds Värmeverk 2014) kan stoftutsläppen vid halmeldning vara höga (470 mg stoft / Nm³ vid 10 % syre). Vid fliseldning är stoftutsläppen enligt en testrapport från leverantören (KSM-Stoker) betydligt lägre (ca 130 mg stoft/ Nm³ vid 14 % CO₂).

Sökanden har undersökt möjligheterna att installera stoftreningsutrustning på pannan. De alternativ som undersökts är multicyklon och elektrofilter. En multicyklon kan enligt leverantören sänka stoftutsläppet med ca 30-40 %. Med elektrofilter kan en rening på ytterligare 10-15 % uppnås. Elektrofilter är enligt Sökanden drygt tio gånger så dyrt som multicyklon.

I Länsstyrelsen Västra Götaland rapport 2004:56 anges 200 mg stoft/ Nm³ vid 13 % CO₂ som lämplig utsläppsnivå för biobränsleeldade anläggningar med tillförd effekt 0,5-1 MW belägna utanför tätort.

I energimyndighetens rapport Närvärme med biobränslen, ET 9:2005, anges som rimliga krav vid panneffekt 0,3-2,5 MW stoftutsläpp på 150-170 mg/m³ ntg gas (normalt krävs dock multicyklon för att klara detta).

Mot ovanstående bakgrund anser Miljöprövningsdelegationen att en begränsning av stoftutsläppen till 250 mg/nm³ torr gas vid 13 % CO är rimlig i detta fall. Det är också vad Miljöprövningsdelegationen normalt kräver för liknande anläggningar i regionen. Det är rimligt att Sökanden får ett år, på sig att uppfylla villkoret eftersom pannan ska trimmas in och rökgastester samt ev. installation av reningsteknik genomföras.

Miljö kvalitetsmål

Verksamheten berör flera miljö kvalitetsmål. De nationella miljömål som främst berörs är *Bara naturlig försurning*, *Ingen övergödning*, *Hav i balans* och *Frisk luft*. Förutsatt att verksamheten inriktas mot att så långt som möjligt begränsa ammoniakutsläpp, fosfor- och kväveförluster från stallgödseln och stoftutsläpp från värme pannan anser miljöprövningsdelegationen att verksamheten inte motverkar en utveckling mot miljömålen i sådan omfattning att ett tillstånd ska nekas.

Sammanfattande tillåtighetsbedömning

Sammantaget bedömer miljöprövningsdelegationen att den föreslagna platsen enligt huvudalternativet i ansökan kan accepteras och verksamheten bedöms tillåtlig under förutsättning att de skyddsåtgärder som Sökanden redovisat i ansökan genomförs och föreskrivna skyddsåtgärder i detta beslut följs.

Motivering av villkor

Vid tillståndsprövning ska de förpliktelser som följer av miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kap. följas och utifrån dessa regler kan tillståndsmyndigheten fastställa villkor för verksamheten vid provning.

Allmänna villkoret

1. Allmänna villkoret innebär att Sökanden är skyldig att följa vad som uppgivits i ansökan och vad man i övrigt åtagit sig i ärendet om inget annat sägs i detta beslut. Formuleringen är i enlighet med nuvarande praxis och innebär att ansökans innehåll och övriga åtaganden från Sökandens sida får samma juridiska status som övriga villkor i detta beslut.

Djurstall

2. Sökanden har åtagit sig att använda fytasfoder som förbättrar djurens fosforupptag vilket leder till att fosforinnehållet i fodret kan minskas. Mindre fosfor i fodret innebär mindre fosfor i gödseln vilket minskar behovet av spridningsareal.
3. I slaktkycklingproduktionen töms och tvättas stallarna 8 gånger per år. Golven måste snabbt kunna torkas upp för att skapa bästa förutsättningar för nästa omgång kycklingar som kommer enligt ett tidsschema för insättning av kycklingar.

Ett bra vattensystem utan läckage och spill leder till minskad ammoniakemission och därmed minskade luktstörningar.

Se även under rubriken Ammoniakutsläpp till luft.

4. Ett minskat ventilationsflöde innebär generellt sett en minskad ammoniakemission vilket således bör eftersträvas. Det måste dock alltid observeras att djurskyddsbestämmelser angående bl.a. ammoniakhalter i stall kan komma att påverka hur ventilationen kan regleras. Ventilationen ska ske så att störningarna för kringboende begränsas.

Lagring av stallgödsel, spolvatten och sanitärt vatten

5. Det är praxis att den maximalt tillåtna produktionskapaciteten avgör hur stora lagringsutrymmen för gödsel som krävs även om produktionsökningen sker succesivt

BESLUT
Datum
2018-01-11

22 (28)
Diarienummer
551-4990-16

(Miljööverdomstolens dom 2008-10-27 i mål nr M 3414-07). Det är dock rimligt att Sökanden får ett år på sig att uppfylla kravet.

Inom nitratkänsligt område där Kalmar kommun ingår, (enligt föreskrifterna (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring) är det reglerat vilka parametrar som ska ingå vid beräkning av lagringskapacitet.

Det är angeläget att ha marginaler för lagring av gödsel t.ex. under ett enskilt år då snö och frusen mark omöjliggör tidig spridning på våren. För fjäderfä är kravet 10 månaders lagringskapacitet.

6. Om vatten kommer i kontakt med gödseln ökar ammoniakavgången. Lagringen av stora gödselmängder bör därför utformas så att gödseln hålls så torr som möjligt. Förutom nederbördsskydd bör skydd anordnas så att ytvatten inte kan nå lagringsytorna. Utöver dessa minimikrav bör det vidare eftersträvas att lagringsytorna skyddas mot inträngande fukt.
7. Villkoret syftar till att minimera de risker som verksamheten innebär avseende förorening av yt- och grundvatten.
8. Villkoret ställs för att möjliggöra myndighetskontroll av gödselmottagningen i såväl lagrings- som i spridningshänseende. Sökandens egen areal räcker endast till en del för uppkommen gödsel och spridningsavtal har inte redovisats för all kontrakterad areal. Spridningskontrakt ska redovisas till tillsynsmyndigheten.

Tillsynsmyndigheten har framfört önskemål om att lagstadgad dokumentation av bortförd gödsel ska redovisas till dem vilket Miljöprövningsdelegationen anser är ett rimligt krav. Frekvensen av redovisningen ska bestämmas i samråd med tillsynsmyndigheten.
9. Spolvatten innehåller en liten mängd gödsel och har därför ett näringsinnehåll som ger anledning att reglera hur det ska omhändertas. Spridningen ska ske på åkermark för att utnyttja växtnäringen och minimera risken för förorening av yt- och grundvatten. Lagringskapaciteten ska motsvara sex månader (Miljööverdomstolens dom i mål nr M 7743-15, Spannarp).
10. I Jordbruksverkets allmänna råd (SJVFS 2004:62) om lagring och spridning av gödsel mm, anges att stallgödsel med mycket högt växtnäringssinnehåll som t ex

kycklinggödsel inte bör lagras tillfälligt i stuka mer än under kort tid i samband med sådd.

Gödselspridning

11. Gödslingsplan ska upprättas årligen för att fastställa optimala gödselgivor. Verksamheten bedrivs inom nitratkänsligt område och omfattas därmed av särskilda krav för anpassning av kvävegödslingen efter gröda och odlingsförhållanden (Jordbruksverkets föreskrift 2004:62). Det är viktigt att hänsyn tas till stallgödselns långsiktiga frigörelse av kväve, förfrukt, ev. mulljord samt tillförsel av stallgödsel.
- 12-13. Ammoniak avgår från djurstallar och vid stallgödselhantering och bidrar till försurning och övergödning. Till de åtgärder som redan i dag kan rekommenderas vid spridning hör omedelbar nedbrukning av stallgödsel. Faktorer som väder, vind, spridningsteknik samt snabb nedbrukning av gödseln påverkar i hög grad avgång av ammoniak och därmed även den upplevda luftförnimmelsen från gödselhanteringen. Generella bestämmelser om krav på nedmyllning inom viss tid vid spridning på obevuxen mark föreligger ännu inte för Kalmar län. Miljöprövningsdelegationen anser dock att regeln om fyra timmars nedbrukning ska gälla här på samma sätt som för lantbruk lokaliserade i Skåne, Blekinge eller Halland, enligt 23 b § i Jordbruksverkets föreskrift 2004:62.

Villkoren syftar främst till att begränsa ammoniakavgång vid spridning men även den påverkan från verksamheten som lukt från gödselhanteringen kan medföra för boende intill brukningscentrum och spridningsarealer.
14. Det är väl bekräftat genom utlagningsförsök att höstgödsling till höstsäd med gödsel som innehåller höga halter av lösligt kväve, ger stora förluster av framförallt kväve, men även fosfor. Beträffande höstsäd är kväveupptaget under hösten litet och motsvarar ofta inte ens det kväve som frigörs då marken bearbetas inför höstsådd (Jordbruksverkets rapport 2008:31). Inga gödselmedel får spridas 1 november till 28 februari (Jordbruksverkets föreskrift 2004:62).
15. Villkoret syftar till att begränsa den påverkan från verksamheten som lukt från gödselhanteringen kan medföra för boende intill brukningscentrum och spridningsarealer.
16. Villkoret syftar till att på sikt minska mängden fosfor i marken på områden med hög fosforstatus. För att underlätta för Sökandens gödselplanering, tillåts att den föreskrivna begränsningen på 15 kg fosfor per hektar och år i högsta fosforklassen är

en genomsnittlig mängd beräknad över en sammanhängande femårsperiod vilket även medges enligt jordbruksverkets föreskrifter för den generella begränsningen på 22 kg fosfor per hektar och år.

Se även under avsnittet Fosforförluster från åkermarken.

Provtagning och beräkningar

17. Villkoret ställs för att Sökanden och växtodlare som tar emot gödsel ska kunna beräkna gödslingsbehovet på ett mer exakt sätt. Gödsel/växtnäring är en värdefull resurs som bör användas med omsorg för att tillgodose odlade gröders näringsbehov. För att kunna upprätta en gödslingsplan behövs kunskap om gödselns växtnäringsinnehåll. Utveckling av nya fodertyper kan ändra växtnäringsinnehållet i gödseln. Torrsubstanshalten informerar om hur väl man lyckats hålla ströbädden torr under produktionstiden.
18. Analys av jordens näringsinnehåll i form av markkartering skapar möjlighet till anpassad gödsling på skiftesnivå. För att fördela stallgödseln optimalt och för att minska risken för övergödsling på vissa åkrar krävs god kännedom om jordarnas växtnäringsinnehåll. Miljöprövningsdelegationen anser att övergripande markkartering ska genomföras kontinuerligt med maximalt 10 års mellanrum för att följa växtnäringsstatusen i jorden och få ett bra planeringsunderlag för gödsling på enskilda skiften. Mot bakgrund av att drygt 60 % av Sökandens egna spridningsarealer har fosforklass V eller IV B ska en första markkartering göras redan efter fem år för att snabbare kunna avläsa att önskvärd förändring av fosforhalten sker. Tillsynsmyndigheten bör därefter ha möjlighet att kräva tätare markkarteringar än vart tionde år om fosforhalten i jorden inte minskar.

Markkarteringen bör genomföras i enlighet med Markkarteringsrådets riktlinjer. Riktlinjerna finns för närvarande i bilaga 4 i Jordbruksverkets Riktlinjer för gödsling och kalkning 2018. Jordprovtagning bör ske vid samma tidpunkt som vid tidigare markkartering.

Enligt Stiftelsen lantbruksforskningens rapport Fosforförluster från jordbruksmark december 2015, kan de analyser som villkoras användas för att uppskatta mängden löst fosfor i marklösningen. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det är ett ytterligare verktyg för att bedöma risken för fosforläckage.

Se även under avsnittet Fosforförluster från åkermarken ovan.

Beräkning av behovet av spridningsareal ska utgå från utsöndrad mängd fosfor för aktuellt djurantal (enligt schablonvärden i föreskrifterna (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring), samt aktuell fosforstatus i jorden.

19. Växtnäringsbalanser är ett viktigt hjälpmedel för att följa växtnäringsflödet till och från gården.

Skyddszoner

20. Att anlägga och underhålla ständigt bevuxna skyddszoner längs öppna diken och andra vattendrag är en åtgärd som ur många aspekter har en positiv inverkan på vattendraget och dess omgivning. De i sammanhanget viktigaste aspekterna är minskad risk för fosforförluster i form av ytavrinning och erosion samt att växtskyddsmedel hamnar i vattendraget. Skyddszonerna ska mätas från strandkanternas överbrink.

Med vattendrag avses i villkoret vattendrag som ständigt eller under en stor del av året är vattenförande såsom bäckar, åar och kanaler samt småvatten eller våtmarker som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kallkällor, mangelgravar och dammar.

Med öppna diken avses i villkoret diken för dränering som är vattenförande under någon del av året och som inte är täckta.

21. För att begränsa risken för att vattenkvaliteten i enskilda vattentäkter försämras ska ett skyddsavstånd iakttas vid spridning av stallgödsel.

Fastbränslepanna

22. Miljöprövningsdelegationen anser att utsläppen av stoft från fastbränslepannan bör begränsas och regleras. Se även under avsnittet Stoftutsläpp till luft.
23. Lagring av aska ska ske så att spridning till närområdet förhindras vilket säkerställs genom lagring i tät behållare. Om egen halm används som bränsle får askan användas som ett gödselmedel på den egna åkermarken genom inblandning i stallgödsel eftersom det innebär ett kretslopp. Stallgödsel som sprids på kontrakterad areal får däremot inte tillföras aska eftersom det kan utgöra ett onödigt tillskott av tungmetaller.
24. Innehåll i aska beror i hög grad av vilket bränsle som används. Sökanden kommer i första hand att använda halm som bränsle men flis från skogen kan också bli aktuellt eftersom en ny kombipanna kommer att installeras. Aska från skogsbränsle innehåller

förhållandevis höga halter av tungmetaller i förhållande till näringsinnehållet (fosfor). Jordbruksverket avråder därför från att sprida aska från skogsbränsle på åkermark och förespråkar annat omhändertagande (Se informationsblad om användning av aska som gödselmedel på åkermark, version 1, januari 2017). Miljöprövningsdelegationen anser därför att aska från fliseldning inte ska spridas på åkermark.

Eftersom halmen kommer från odlingen på den egna åkermarken kan spridning av aska från halmeldning ses som ett kretslopp av växtnäring. Halm innehåller generellt låga halter av tungmetaller. Enligt informationsbladet ovan är det viktigt att hålla koll på tillförsel av tungmetaller. Det kan t ex ske genom att göra en balansberäkning mellan tillförda och bortförda tungmetaller samt vid behov ta markprover på tungmetaller. Eftersom det idag inte finns någon preciserad lagstiftning som reglerar spridning av aska, anser Miljöprövningsdelegationen att Naturvårdsverkets föreskrifter vad gäller gränsvärden för tillförsel av tungmetaller vid spridning av avloppsslam inte får överskridas. Aska får inte blandas i gödsel som sprids på annans åkermark.

Buller

25. Kraven är i enlighet med de riktvärden som anges i Naturvårdsverkets rapport 6338, Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller, april 2015.

Kemikalier och farligt avfall

26. Kraven ställs för att förhindra att kemikalier och farligt avfall inte ska kunna förorena mark och vatten, vilket skulle kunna få stora konsekvenser för bland annat grundvattnet.
27. Vad gäller uppställning av spruta då den inte används, så bör den lämpligen parkeras på platta, biobädd eller inomhus. Därutöver gäller vad som sägs i annan lagstiftning.

Kontroll

28. Bestämmelsen i 22 kap. 25 § miljöbalken förutsätter att kontrollen kan genomföras med en kombination av metoder såsom mätningar, besiktningar, indirekta mätningar och driftkontroll. Av kontrollprogrammet ska bl.a. mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod framgå. Vidare bör det av kontrollprogrammet framgå om periodiska undersökningar ska genomföras och i så fall med vilken frekvens de ska genomföras och vad de ska omfatta. Kontrollprogrammet bör upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten och ska fortlöpande revideras vid behov.

BESLUT
Datum
2018-01-11

27 (28)
Diarienummer
551-4990-16

29. Då prövningen innebär förändringar, i form av helt nya stall, anser Miljöprövningsdelegationen att en förstagångsbesiktning behövs.

Igångsättning och Verkställighet

Då Miljöprövningsdelegationen meddelar slutligt beslut saknas skäl att särskilt ta ställning till frågan om igångsättningsmedgivande.

Miljöbalkens möjlighet att meddela verkställighetsförordnande (22 kap. 28 § miljöbalken), dvs. att tillståndsbeslutet ska gälla utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft, ska tillämpas restriktivt och endast om motstående intressen är små eller saknas. Ett verkställighetsförordnande är ett undantag från huvudregeln om att ett beslut ska vinna laga kraft för att få tas i anspråk. Det ankommer därför på Sökanden att visa på konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och ange vilka nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte får tas i anspråk omedelbart (se NJA 2012 s. 623). I detta fall har det inte framkommit några skäl som motiverar ett avsteg från huvudregeln. Yrkandet om verkställighetsförordnande ska därför avslås.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen har prövat verksamheten utifrån miljöbalkens mål och allmänna hänsynsregler samt med hänsyn till rådande miljö kvalitetsnormer, de miljö kvalitetsmål riksdagen fastställt och Industriutsläppsförordningen. Mot bakgrund av de åtaganden Sökanden gjort och de villkor som föreskrivs för verksamheten bedömer miljöprövningsdelegationen att tillstånd kan lämnas för verksamheten.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län. I beslutet deltog ordförande Lina Bladfors och miljö sakkunnig Lars Engström. Föredragande har varit miljöskyddshandläggare Ann-Charlotte Olsson

Detta beslut har undertecknats digitalt. Handlingen är fastställd i Länsstyrelsens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.

Lina Bladfors

Lars Engström

BESLUT
Datum
2018-01-11

28 (28)
Diarienummer
551-4990-16

Bilagor

1. Karta/situationsplan
2. Kungörelsedelgivning och hur man överklagar
3. Kungörelse

Kopia

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Havs- och Vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se

Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se

Aktförvararen, Kerstin Andersson, Samhällsbyggnadskontoret,
kerstin.andersson@kalmar.se, sam.byggnadskontoret@kalmar.se

Tillsynsmyndigheten, Samhällsbyggnadsnämnden, sam.byggnadskontoret@kalmar.se

Sara Paulsson, sara.paulsson@kalmar.se

Åsa Axheden, asa.axheden@lansstyrelsen.se

Beate Leggedör, beate@agri-kultur.se

KARTA/SITUATIONSPLAN

UPPLYSNING OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Länsstyrelsen förordnar, med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelse d v s annonsering ska inom tio dagar från beslutsdatum införas i Barometern, Östra Småland och Post & Inrikes Tidningar.

Beslutet hålls tillgängligt hos Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen, Regeringsgatan 1 i Kalmar, samt hos aktförvararen, Samhällsbyggnadskontoret, Storgatan 35 A, 391 26 KALMAR.

Delgivning ska anses ha skett när två veckor har förflutit från datum för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom tio dagar införts i ovannämnda tidningar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN I VÄXJÖ

Om Ni är missnöjd med Miljöprövningsdelegationens beslut kan Ni överklaga detta hos Mark- och miljödomstolen i Växjö. Det gör Ni genom en skrivelse till Mark- och miljödomstolen men Ni skickar skrivelsen till Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen i Kalmar län.

Tala om vilket beslut Ni överklagar och ange ärendets diarienummer. Redogör för dels varför Ni menar att Miljöprövningsdelegationens beslut är felaktigt, och dels för vilken ändring i beslutet Ni vill ha.

Miljöprövningsdelegationen måste ha fått Er skrivelse senast den **15 februari 2018**, annars kan Ert överklagande inte prövas.

Ni undertecknar skrivelsen och uppger namn, postadress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Ert överklagande, så bör Ni skicka med detta.

Ni kan anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Observera att Er skrivelse skall lämnas/skickas till Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen, Regeringsgatan 1, 391 86 Kalmar.

För ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till Miljöprövningsdelegationen.

Miljöfarlig verksamhet, beslut

Applerums Livsmedelsproducenter AB har fått tillstånd enligt 9 kap miljöbalken till befintlig och utökad anläggning för djurhållning på fastigheten Applerum 2:1 i Kalmar kommun. Tillståndet medger en maximal djurhållning på 280 000 plaster för slaktkycklingar, motsvarande 1 400 djurenheter.

Beslutet hålls tillgängligt hos Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsens miljöenhet, Regeringsgatan 1 i Kalmar och hos aktförvararen vid Samhällsbyggnadskontoret, Storgatan 35 A, 391 26 KALMAR.

Beslutet kan överklagas hos Mark- och Miljödomstolen i Växjö genom skrivelse som lämnas eller skickas till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Kalmar län, Regeringsgatan 1, 391 86 KALMAR eller skickas till kalmar@lansstyrelsen.se. Delegationen måste ha fått skrivelsen senast den **15 februari 2018**. Ange dnr 551-4990-16.